

Francesc Massip (Barcelona)

Panorama del Teatre Medieval Ibèric: Corona catalano-aragonesa i Castella

L'article, des de l'àmbit de la dramaturgia medieval, prova de desfer tant de malentès o d'interessada i parcial aproximació que des de les cultures estatals es comet amb les cultures nacionals minoritàries com la catalana. De fet, si els estudis a l'entorn del teatre medieval ibèric són escassíssims i poc coneguts a l'estranger, és perquè l'activitat dramàtica en terres castellanés en aquella època és molt migrada, com ho demostren les darreres investigacions.

A l'hora de fer un panorama, doncs, de la pràctica escènica a la Península Ibèrica durant l'Edat Mitjana es posa de manifest que només la Corona catalano-aragonesa comptà amb una producció espectacular d'envergadura comparable a la d'altres nacions de la conca mediterrània, i que marcà, en tot moment, la pauta de la creació i difusió teatral a la resta dels regnes hispànics. Producció i ambient espectaculars que assimilats pel nou estat d'hegemonia castellana, havia de permetre l'eclosió teatral del Segle d'Or espanyol.

En aquest treball es recullen les últimes recerques sobre el tema i s'inventarien tots els textos i edicions dels drames catalans coneguts d'època medieval.

Valentí Fàbrega i Escatllar (Köln)

Die katalanische Version
des *Decameron* von 1429
am Beispiel der Novelle
von Rinaldo d'Esti (II 2)

Im Jahr 1429 wurde eine vollständige Ausgabe des *Decameron* in katalanischer Sprache veröffentlicht. Am Beispiel der kunstvoll gebauten erotischen Novelle von Rinaldo d'Esti (II 2), die zudem für die Kirchengeschichte von gewisser Relevanz ist, läßt sich durch einen Vergleich dieser katalanischen Version mit dem italienischen Boccaccio eindeutig aufzeigen, daß das Urteil CASELLAS treffend ist, nach welchem diese nicht nur Übersetzung, sondern auch Interpretation und Neuschöpfung ist. Der Übersetzer hat eine sehr freie Auffassung von seiner Aufgabe. Es ist nicht einfach Unkenntnis oder Unbekümmertheit, was ihn veranlaßt, Einzelheiten auszulassen oder hinzuzufügen, den Text, den er bearbeitet, zu vereinfachen oder auszubauen, eine Charakterisierung abzurunden und die mehr oder weniger verdeckten Verknüpfungen des Erzählgerüsts aufzudecken. Er begreift vielmehr Boccaccios kritische Stellungnahme zur Weltanschauung des Mittelalters, wie sie in dessen scharfsichtiger Einbeziehung der zeitgenössischen Psychologie zum Ausdruck kommt, und führt diesen Ansatz mit großer Freiheit weiter. Dabei bleibt er jedoch durchgehend der Absicht Boccaccios treu, die er sich ohne Vorbehalt in ihrem zutiefst menschlichen und skeptischen Humor zu eigen macht.

Sabine Harmuth (Berlin)

Estructura i funció
dels recursos irònics
en alguns contes d'*Uf, va dir ell*
de Quim Monzó

L'èxit de Quim Monzó, nascut el 1952, que ja va publicar variades col·leccions de contes, resulta de la capacitat de l'autor per a lligar ironia refinada i efectes còmics amb habilitat narrativa i idees inesgotables. Monzó es troba en la tradició literària de la «short story» anglo-americana, d'autors de la «nueva novela» hispanoamericana i també del modernisme, simbolisme i surrealisme francès i català. Els protagonistes dels contes reunits en *Uf, va dir ell* han d'actuar en situacions límits en un món d'aparença quotidiana però ple de coses absurdes. Monzó dibuixa els seus personatges des d'una perspectiva escèptica sense negar-los-hi la seva solidaritat humana. Les revoltes polítiques, morals i sexuals de la «generació del 68», les teories de l'avantguarda francesa sobre el text literari subversiu i una mena de mentalitat postmodernista es reflecteixen en els textos analitzats.

Reinhard Kiesler (Gerbrunn)

Els arabismes del català

En aquest article presento els primers resultats d'una investigació de 100 arabismes segurs i directes del català. Aquests arabismes foren escollits segons sis criteris, dels quals els més importants són: la inclusió de tots els arabismes segurs i directes del vocabulari fonamental (Llobera i Ramon 1982; n'hi vaig trobar dotze); els 100 arabismes investigats havien d'ésser

paraules usuals; com que això és molt difícil d'esbrinar, he escollit solament paraules que són registrades en el *Diccionari General de la Llengua Catalana* de Pompeu Fabra (DGLC).

Després d'assenyalar algunes diferenciacions importants com la de «arabismes segurs vs. insegurs» i de posar esment en els «no-arabismes», presento les dades estadístiques i els resultats de la investigació onomasiològica (segons el sistema de HALLIG / VON WARTBURG 1963). Al final dono alguns exemples d'arabismes valencians i balears.

Rolf Kailuweit (Berlin)

El debat ortogràfic
en el *Diario de Barcelona* 1796
i el seu entorn sociolingüístic

La historiografia lingüística catalana aplica les categories del «conflicte lingüístic», tan útils per a la descripció de la situació actual, també a l'època pre-renaixentista. Aquesta època, encara aristocràtica, mostra tanmateix una estructura sociolingüística molt diferent, caracteritzada en general per l'absència de la consciència d'un conflicte lingüístic. La polèmica sobre l'ortografia catalana que va tenir lloc al *Diario de Barcelona* l'any 1796 sembla per això més la realització d'un gènere literari amb la finalitat de distreure al públic que no una discussió seriosa. No obstant, s'hi manifesten dues actituds lingüístiques que són típiques per l'època, com prova la comparança amb altres documents. D'una banda un «bilingüisme feliç» que tot i articulant-se en castellà estima el català i la seva tradició filològica negant d'aquesta forma el procés de la substitució del català pel castellà. De l'altra banda una posició «frustrada» que reconeix aquest procés sense tenir (encara) els mitjans per a una defensa del català. Per a ambdues posicions

el castellà és el punt de referència i imprescindible com a llengua culta. A finals del segle XVIII comença articulant-se una identitat pròpia catalana que utilitza com a mitjà encara el castellà. El català, no obstant, segueix escrivint-se, factor molt important per a la Renaixença. Ara, en condicions sociolingüístiques diferents, la llengua ha esdevingut verdaderament el tema d'un conflicte públic.

Júlia Todolí (Berlin)

Varianten der unbetonten Pronomina
für die 3. Person im Land València:
phonosyntaktische und morphologische Regeln

Der Beitrag versucht, Merkmale für die Varianten der Personalpronomen (3. Person), wie sie im umgangssprachlichen Katalanisch des Landes València geläufig sind, anhand phonosyntaktischer Regeln (z. B. Ergänzung epenthetischer Vokale) und funktionaler morphologischer Kriterien (zusätzliche Markierung von Kasus oder Genus; ggf. Neutralisation von Numerus) aufzustellen und zu systematisieren. Einige als Interferenzen mit dem Kastilischen klassifizierte Formen erscheinen dadurch sprachintern motiviert und verweisen auf spontane Entwicklungstendenzen der gesprochenen Sprache, wie sie analog auch für das umgangssprachliche Katalanisch von Barcelona belegt sind. Für die Sprecher bewirken sie in erster Linie eine Vereinfachung der komplizierten Pronominalisierungsregeln des Katalanischen.

Maria-Lourdes Soler i Marcet (Trier)

Das Bild des Aprils und der See in der katalanischen und deutschen Phraseologie: ein Vergleich ihrer nationalen und internationalen Eigenarten

Die Versuche, in der Phraseologie nationale Züge aufzuzeigen, sind bis jetzt nicht sehr überzeugend gewesen. Es ist aber nicht zu leugnen, daß sich bei ihnen doch Eigentümlichkeiten einer bestimmten Kultur widerspiegeln. Aus dem Vergleich katalanischer und deutscher Sprichwörter und Redensarten für die Bilder des Monats April einerseits und für die See und das Meer andererseits lassen sich unter anderem folgende Unterschiede feststellen: Für den April findet die jahreszeitlich bedingte fortgeschrittenere Pflanzen- und Tierwelt in Katalonien in der Phraseologie ihren Niederschlag. Die deutschen Sprichwörter und sprichwörtlichen Redensarten betonen die Unbeständigkeit des Monats im Gegensatz zur katalanischen, die mehr seine Heimtücke hervorheben. Das Meer bedeutet für die Katalanen eine Quelle für Reichtum, Ehre und Gesundheit. Diese Bilder fehlen auf deutsch, wo dagegen Meeresufer und -grenzen eine große Rolle spielen. Die deutschen Phraseologismen sowohl für den April wie auch für die See haben oft auch einen übertragenen Sinn.

Johannes Hösle (Regensburg)

Antoni Pous (1932-1976)

Antoni Pous, un intellectual exemplar en el doble sentit de la paraula, fou un dels primers que després de la segona Guerra Mundial impartiren classes de català a les universitats de parla alemanya. Havent estat seminarista de la Plana de Vic, fou format i promogut en els seus interessos literaris per Carles Riba, i poc abans de la seva mort prematura traduí poemes de Paul Celan al català. Fou un professor que sabé donar als seus alumnes una visió apassionada i políticament compromesa de la seva terra.

Günther Haensch (Augsburg)

Einige Betrachtungen über die Verbreitung katalanischer Sprache und Kultur im Ausland

Es werden wichtige, ausgewählte Bereiche dieses Themas mit bezug auf Vergangenheit und Gegenwart erläutert; besondere Aufmerksamkeit erfährt die in Deutschland für das Katalanische geleistete Kultur- und Öffentlichkeitsarbeit.